

Búcsú

Sahin-Tóth Pétertől

Vajon a történész választja a kort, amellyel foglalkozni akar – vagy a kor szerzi meg a maga történést, aki majd ráérez, megszólaltatja, aki belülről ismeri és segít értelmezni? Erre nincs hiteles válasz.

Sahin-Tóth Péter 1965-ben Budapesten született, és ez év, 2004 őszén itt halt meg. Családja magyar (valahol régen egy kis török beütéssel), és mégis sorsszerű, hogy elsősorban a francia társadalom, annak mentalitása foglalkoztatta egy olyan korban, mely feszültségeivel, kiszámíthatatlan viharival előfutára a mának, a mi „ki tudja mire ébredünk” veszélyeinknek.

Történelem-francia szakon diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészkarán, itt szerzett egyetemi doktorátust Navarrai Henrikről,

annak Nagy Tervéről írott disszertációjával. E témáról, vagyis az Egyesült Európa 400 éves lázalmáról folytatunk is egy beszélgetést a televízió képernyője előtt. A szép, élénk, hatékony fiatalemberre fel is figyeltek a nézők, csakúgy, mint 1990-ben, amikor Párizsban volt korreferensem. Aztán már nem volt megállás. Istenadta nyelvtelensége volt (Fernand Braudel felesége, a jeles tudós asszony szerint szében írt és beszélt franciául, mint bárki külföldi, akivel hat évtizedes tudományos működése során találkozott).

Sahin-Tóth Péter történésznek született – s nem azzá lett. Életformája, életeleme volt a történészkedés: a kutatás, szakmunkák olvasása, szerkesztés, előadások előkészítése, vagyis az átgondolással ötvözött formába öntés.

Ezt egyforma gonddal végezte anyanyelvén és francia nyelven. A budapesti diákok tanúsíthatják, milyen színvonalon dolgozott: szellemes és szenvedélyes volt egyszerre, és ugyanezt jelezték a Loire mentéről tours-i és a Szajna mellől párizsi diákjai. Szerették, keresték, igényt tartottak rá – és most úgy érzik, pótolhatatlan.

A fentiekhez annyit kell hozzáfűzni, hogy mint PhD ösztöndíjas, majd mint doktor az ELTE BTK közép- és korajúkori tanszékén tanított. Ezt a munkát néhány szemeszter megszakította: hol a párizsi Nemzeti Könyvtár kéziratárában dolgozott, hol Bécsben, hol a tours-i történészhallgatókat, hol a Sorbonne diákjait oktatta.

Munkáját mindig a szükségletekhez mérten végezte, arra figyelt, mire van szüksége növendékeinek, és nem passzívított saját témáinak bővületében. De egy percig sem szűnt meg a francia, a lotaringiai, a közép-európai, szorosabban a

magyar problémákkal foglalkozni. Sok újat hozott-írt a reneszánsz Franciaországról. Tudjuk, a reneszánsz ott hosszú életű volt, meghatározta a művészeteket, a szellemi zónát, a társadalmi lehetőségeket. Innen indult Kálvin is, hogy Svájcban közzegegye az *Institutiót*, és Loyolai Ignác is Párizsban tanult, majd megreformálta a katolikus egyházat. E megújuló világban helyüket keresték a kissé idejémtúlt, az udvar körül és háborúkban hasznoskodó lovagok. Csak egyet említünk közülük, Mercoeur herceget, Sahin-Tóth egyik modellfiguráját, akinek fontos szerepe volt a Dunántúlon a tizenöt éves háború során (Sahin-Tóth Péter „hosszú háború”-ról ír, a franciák és lotaringiaiak így nevezik). Lilleben 2002-ben megjelent erről szóló disszertációját a francia szakmai körök óriási teljesítménynek tartják; nálunk egyelőre még nem ismertették.

Szólnunk kellene a *Sic Itur ad Astra* című egyetemi folyóirat megalapításáról, igényes szerkesztéséről, a *Rencontres intellectuelles francohongroises* kötetéről, Sahin-Tótnak a magyar és francia történeti valóságok között ingázó tanulmányairól, s nem utolsósorban a *Századok* ez évi 5. számában – a Habsburg-számban – megjelent írásáról (*Lotaringia és a tizenöt éves háború*), amelyet már nem vehetett kezébe.

Éppen igényesen megírt szép referátumát adta elő derűs lendülettel Egerben a Balassi-Bocskai ünnepi ülésen, amikor a halál érte jött és elvitte. A dolgok rendje az, hogy a megilletődött tanítvány ír búcsúszavakat tanáráról. Nem így történt. Torz és tragikus fordulattal itt és most a tanár búcsúzkodott.

H. BALÁZS ÉVA

Péter SAHIN-TÓTH

LA FRANCE ET LES FRANÇAIS
FACE À LA " LONGUE GUERRE "
DE HONGRIE
(1591-1606)

Diffusion
ANRT
Atelier national de reproduction des thèses
Thèse à la carte